

Under the auspices of
the Secretary General of
the Council of Europe,
Mr Thorbjørn Jagland

Európsky vidiecky manifest

Prijatý na základe záverov z II. Európskeho vidieckeho parlamentu konaného 4.- 6. novembra 2015 v Schärdingu v Rakúsku a za účasti 240 delegátov zo 40 krajín

1. My, zástupcovia mnohých ľudí a organizácií zakorenených v európskom vidieku, sme prijali tento Európsky vidiecky manifest ako vyhlásenie aspirácií, záväzkov a požiadaviek vidieckych ľudí, čerpajúc zo zasadnutí v mnohých krajinách počas kampane Európskeho vidieckeho parlamentu.
2. **Rozmanitosť vidieckych oblastí.** Hlboko oceňujeme širokú rozmanitosť oblastí a ľudí v Európe, vyplývajúce z pestrej geomorfológie, klímy a biodiverzity zeme a mora; a z dlhej histórie ľudskej činnosti na celom kontinente. Vnímame túto rozmanitosť, ako je vyjadrené v ľudskej kultúre a prírodných zdrojoch, ako obrovskú príležitosť pre budúce blaho všetkých národov v Európe.
3. **Spoločné hodnoty.** Vyznávame spoločné hodnoty, ktoré spájajú európskych občanov - demokraciu, rovnosť, právny štát, uznanie ľudských práv, duch spolupráce. Sme ohromení spoločnými témami vyplývajúcich z kampane Európskeho vidieckeho parlamentu cez celú tvár Európy, od Atlantiku k Čiernemu moru a od Škandinávie po Stredomorie.
4. **Kvalita života.** Tí, ktorí žijú vo vidieckej Európe si vysoko hodnotia kvalitu života, ktorá je ponúkaná krajinou, farmami, dedinami a malými mestami, pobrežiami a ostrovmi, pohoriami a lesami s ich miestnymi kultúrami, životom vo voľnej prírode, povrchom, zdravým životným prostredím a kultúrnym dedičstvom.
5. **Obavy o podmienky na vidieku.** Sme však veľmi znepokojení tým, že mnohé regióny sú ovplyvnené obmedzenosťou vidieckeho hospodárstva, nedostatkom príležitostí pre uspokojivú a spravodlivo platenú prácu, stratou populácie, keďže mladí ľudia sa vysťahovávajú, následná demografická nerovnováha, pokles v oblasti služieb, chudoba a sociálne vylúčenie medzi znevýhodnenými ľuďmi alebo etnickými menšinami a poškodzovanie životného prostredia.
6. **Potreba opatrení.** Zanietene veríme, že tieto úlohy je nutné riešiť v prospech nielen vidieckych komunit, ale aj celej populácie Európy. My všetci sme závislí na potravinách, dreve, vláknach, energii, vode a minerálnych látkach produkovaných vo vidieckych oblastiach. Poľnohospodári, podniky a iné subjekty na vidieku vytvárajú spoločné bohatstvo

pre Európu. Vidiecke oblasti významne prispievajú k zmierneniu zmeny klímy, k rekreácii, verejnému zdraviu a sociálnemu, ekonomickému a duchovnému blahu.

7. Práva. Presadzujeme právo vidieckych oblastí a spoločenstiev k plnému uznaniu zo strany všetkých ľudí a inštitúcií v Európe, na kvalitu života a životnej úrovne rovnajúcich sa mestskej populácii; a na plnej účasti v politických procesoch. Žiadame štátnu správu na všetkých úrovniach, aby schválili toto právo. Vo všetkých aspektoch politiky a opatrení týkajúcich sa vidieckych komunít, ženy a muži by mali mať rovnaké práva.

8. Vízia. Naša vízia pre budúcnosť vidieckych oblastí Európy je vo vibrujúcich, inkluzívnych a udržateľných vidieckych spoločenstvách, podporovaná diverzifikovanými vidieckymi ekonomikami a účinnou starostlivosťou o vysoko kvalitné životné prostredie a kultúrne dedičstvo. Veríme, že vidiecke komunity vymodelované na tejto vízii, môžu byť hlavnými dlhodobými prispievateľmi do prosperujúcej, mierovej, právnej a spravodlivej Európy a k udržateľnej globálnej spoločnosti.

9. Partnerstvo. Uskutočnenie našej vízie vyžaduje v každej krajine čulé a spravodlivé partnerstvo medzi ľuďmi a vládami. My, obyvatelia vidieka a organizácie, vieme, že máme zodpovednosť za vedenie a konanie smerom k nášmu kolektívnemu blahu. Ale tiež požadujeme, aby vlády na všetkých úrovniach vrátane európskych inštitúcií, pracovali na tom, aby toto kľúčové partnerstvo bolo efektívne.

10. Prehodnotenie stavu vidieckych oblastí. Vyzývame Európsku úniu, aby sa pustila do veľkej revízie podmienok vo vidieckych oblastiach Európskej únie; a príspevku, ktorý vidiecke oblasti v súčasnej dobe robia a môžu ďalej robiť k blahobytu Únie. Správa o tomto preskúmaní by mala byť zverejnená v roku 2017, pri príležitosti 30. výročia správy "Budúcnosť vidieckej spoločnosti" (The Future of Rural Society). Jej závery by sa mali odraziť v lepšom zameraní na vidiecke oblasti v rámci všetkých príslušných programov a fondov EÚ. Chceme využiť pokračujúci proces Európskeho vidieckeho parlamentu, aby vidiecke spoločenstvá mohli ovplyvniť prípravu politik na obdobie po roku 2020. Žiadame Radu Európy, aby zvážila začatie preskúmania stavu a potrieb vidieckych oblastí vo všetkých svojich členských krajinách.

11. Zvrátenie špirály úpadku. Mnoho regiónov je ovplyvnených "zostupnou špirálou" v životaschopnosti vidieckych komunít. Strata populácie (najmä mladých ľudí) vedie k zníženiu životaschopnosti vidieckych služieb a oslabeniu miestnej ekonomiky, ktoré urýchľujú stratu populácie. Vyzývame k zosúladenému úsiliu zúčastnených vidieckych subjektov, všetkých príslušných agentúr a vlád, aby "zvrátili špirálu" podporou uznania a hrdosti vo vidieckom spôsobe života skôr než vnucovaním mestských noriem, posilňovaním vidieckych služieb, diverzifikáciou vidieckych ekonomik a umožnili mladým ľuďom zotrvať na vidieku alebo sa vrátiť do vidieckych oblastí.

12. Mládež. Mnoho mladých ľudí je pripravených zostať na vidieku alebo presunúť sa do vidieckych oblastí a vziať na seba zodpovednosť ako poľnohospodári, vidiecky podnikatelia alebo občania pre budúce blaho vidieckych ekonomik a komunít. Mladí ľudia potrebujú atraktívne zamestnanie, dobre cieleňý systém vzdelávania a odbornej prípravy, učňovského vzdelávania na základe miestnych potrieb, prístup k pôde, bývanie a úvery, sociálne a kultúrne aktivity vhodné pre mladých ľudí a osobitnú podporu pre mladých poľnohospodárov

a podnikateľov. Vyzývame vlády a občiansku spoločnosť, aby tieto potreby naplnili a umožnili mladým ľuďom aktívne sa podieľať na politických procesoch. Podporujeme vyslovenú požiadavku mládeže mať vlastný mládežnícky vidiecky parlament ako na národnej, tak na európskej úrovni.

13. Utečenci. Príchod zúfalých ľudí z oblastí konfliktov a katastrof, hľadajúcich útočisko a nové životy v Európe, je provokatívna téma v rámci našich sietí. Súčasne naliehame na vlády a ostatné agentúry, aby urýchlene pracovali na vyriešení základnej príčiny tejto krízy, vyzývame k vrelej reakcii, založenej na solidarite medzi národmi. Veríme, že pre mnohé vidiecke oblasti, najmä tie s ubúdajúcim počtom obyvateľov, to ponúka možnosť integrovať utečencov a novo prichádzajúcich. Proces integrácie musí obsahovať potrebné vytváranie pracovných miest, investície do bývania, služieb a infraštruktúry. Úspešné snahy o integráciu ba mali byť ocenené.

4. Chudoba a vylúčenie. Sme si vedomí pokroku, ktorý bol urobený v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu v Európe. Ale milióny ľudí stále ešte trpia chudobou a sociálnym vylúčením rôznych druhov. Sociálna a územná súdržnosť sú neoddeliteľnou súčasťou našej vízie Európy. Vyzývame k vytrvalému úsiliu s cieľom podporiť začlenenie a plnú účasť v spoločnosti. Zvlášť sa to týka potreby rómskych komunít v mnohých európskych krajinách, ktoré patria medzi najchudobnejšie a najviac vylúčené zo všetkých európskych obyvateľov vidieka. Mali by byť uznaní za osoby s rovnakými právami na vhodné pracovné miesta a na vzdelanie pre svoje deti. Všetci ľudia majú talent a schopnosti na ponúknutie.

15. LEADER a CLLD. Sme zástancami územného, integrovaného a partnerského prístupu k rozvoju vidieka, realizovaným „zdola nahor“ a na báze „miestneho ducha“. Prajeme si široké uplatnenie princípu LEADER a jeho rozšírenie do CLLD (miestny rozvoj vedený komunitou) v rámci EÚ aj mimo nej. Sme veľmi znepokojení súčasným nedostatkom, v mnohých krajinách, skutočne integrovaného procesu regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka. Naliehavo vyzývame inštitúcie a vlády v rámci EÚ, aby ukázali dôveru v miestne akčné skupiny, rozšírili ich financovanie, prispôbili svoje pravidlá a postupy potrebám vidieckych komunít, a aby zabezpečili skutočne integrovaný prístup k miestnemu rozvoju a k využívaniu viacerých fondov. Naliehavo žiadame všetky sektory v krajinách západného Balkánu a Čierneho mora, aby položili základy partnerstva medzi sektormi pre použitie LEADER a CLLD .

16. Služby a infraštruktúra na vidieku. Základné vidiecke služby, ako sú obchody, poštové služby, školy, základná zdravotná starostlivosť a verejná doprava, rovnako ako sociálna infraštruktúra, sú životne dôležitou oporou pre kvalitu života vo vidieckych oblastiach. Adekvátna fyzická infraštruktúra - vodovody, kanalizácia a elektrina, dodávky energie, dopravné systémy - je tiež životne dôležitá. Ale v mnohých vidieckych oblastiach, vidiecke služby sú už slabé alebo sa strácajú a infraštruktúra je nedostatočná, čo môže prispieť k začarovanému kruhu úpadku. Vyzývame vlády a poskytovateľov služieb, aby uznali právo vidieckych ľudí na zodpovedajúcu infraštruktúru a primeraný prístup k všetkým základným službám, a aby umožnili vidieckym spoločenstvám rozhodovať a prijímať opatrenia na zabezpečenie služieb a infraštruktúry vhodnej pre naše potreby.

17. Širokopásmové pripojenie a mobilná komunikácia. Prístup k veľkokapacitným telekomunikáciám sa stáva zásadným pre sociálny, kultúrny a hospodársky život všetkých Európanov a na poskytovanie dôležitých služieb. Vzhľadom na ich vzdialenosť a riedke osídlenia, vidiecke oblasti majú osobitné potreby pre efektívne telekomunikácie. Avšak, mnoho vidieckych oblastí, najmä v strednej a východnej Európe a okrajových regiónoch EÚ,

sú v súčasnosti vážne znevýhodnené slabými telekomunikačnými systémami. Vyzývame vlády, nadnárodných investorov a poskytovateľov telekomunikačných služieb, aby sa naliehavo usilovali o prístup k vysokorychlostnému širokopásmovému pripojeniu a mobilným službám pre všetok vidiecky ľud a v prípade potreby na to, aby sa vidieckym komunitám umožnilo podniknúť kroky na zabezpečenie tejto služby.

18. Miestne a mikroregionálne ekonomiky. Vidiecke oblasti v Európe zahŕňajú tisíce miestnych a mikroregionálnych ekonomík, ktoré sú bohaté na mikropodniky, malé a stredné podniky. Práve tieto tvoria základ vidieckych komunít a významne prispievajú k hospodárstvám európskych národov. Presadzujeme veľký význam posilneniu vitality a životaschopnosti miestnych a mikroregionálnych ekonomík na celom európskom vidieku prostredníctvom iniciatív v rôznych odvetviach - poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov, výroba energie, výroba, vrátane produktov s pridanou hodnotou, dodávateľských reťazcov, cestovného ruchu a služieb, informačných a technologických firiem, ktoré sa navzájom môžu líšiť. Na vidieku je tiež veľký priestor pre sociálne podniky. Veľmi dôležité je zabezpečenie všestranného poradenstva, podpory podnikania a úverových služieb, odborného vzdelávania a prípravy, presne zamerané na existujúce a potenciálne pracovné príležitosti.

19. Malé a rodinné farmy. Uznávame významný príspevok komerčných fariem k európskemu hospodárstvu. Sme však vážne znepokojení stratou pracovných síl v poľnohospodárstve a blaha mnohých miliónov malých a rodinných fariem v rámci EÚ, v juhovýchodnej Európe a čiernomorskom regióne, zvlášť v odľahlých oblastiach hôr a ostrovov. Tieto farmy dávajú obživu miliónom rodín, poskytujú jedlo na miestne trhy, tvoria populáciu tisícov komunít a udržiavajú tradičný spôsob života, na ktorých závisí zdravie krajiny, ekosystémov a kultúrneho dedičstva. Taktiež môžu zachovať životaschopnosť vytváraním družstiev a podnikov sociálneho poľnohospodárstva, pridávať hodnotu svojim výrobkom, diverzifikáciou príjmov poľnohospodárov a miestnych ekonomík sa postupne tvoria väčšie pozemné jednotky. Naliehavo žiadame vlády, darcov, organizácie občianskej spoločnosti a vidieckych komunít rozpoznať a podporovať rodinné poľnohospodárstva ako životaschopný európsky model.

20. Malé mestá. Malé mestá, ktorých sú v Európe tisíce, majú zásadný význam pre vidiecke komunity ako sociálne, hospodárske a kultúrne centrá. Sú centrami obchodu, verejných a sociálnych služieb, stredných škôl a zdravotnej starostlivosti; ponúkajú veľké príležitosti pre cestovný ruch; a spoločne významným spôsobom prispievajú k regionálnej a národnej ekonomike. Avšak, oni nie sú uznané ako hlavný cieľ národných alebo európskych politík a programov, často nie sú vnímané ani ako vidiecke, ani ako mestské sídla. Sme zástancami hlavného prúdu politík Európskej únie zameraných na malé mestá, ktoré rozoznávajú ich všetky významné príspevky, ktoré naplňajú v sociálnej a ekonomickej štruktúre vidieckych regiónov a ich vitalitu; a pre väčšie zameranie na potreby malých miest v národných politikách.

Vyzývame k posilneniu spolupráce medzi občanmi, organizáciami a orgánmi vo vidieckych a mestských oblastiach s cieľom získať plný prospech zo sociálnych, kultúrnych a hospodárskych vzťahov, ktoré takáto spolupráca môže priniesť, na intenzívnu výmenu názorov a osvedčených postupov medzi zúčastnenými subjektmi vo vidieckych a mestských oblastiach.

21. Klimatické zmeny a prírodné zdroje. V priebehu príprav na konferenciu OSN o zmene klímy, presadzujeme významnú úlohu, ktorú vidiecke oblasti v Európe môžu vytvoriť v boji proti zmene klímy a zachovaniu prírodných zdrojov; a tiež uznávajú potrebu pomáhať

vidieckym oblastiam, aby sa prispôsobili klimatickým zmenám. Viac ako 40 percent zemskeho povrchu Európy tvoria lesy, ktoré môžu zachytiť a viazať uhlík, a tiež ktoré masívne prispievajú k využívaniu obnoviteľných zdrojov surovín a energie. Vidiecke oblasti majú dobrú pozíciu, aby uspokojili rastúci dopyt po obnoviteľných zdrojov energie z veterných, vodných, morských, slnečných, geotermálnych a drevených palív a zdrojov, a to spôsobom, ktoré rešpektujú nedotknutú prírodu a životné prostredie z pôdy a vody, a ktoré prinášajú priamy úžitok a zamestnanie pre vidiecke komunity. Vyzývame k zvýšenému využívaniu agrolesníckych, agroekologických a biohospodárskych prístupov. Takisto vyzývame, aby podmienky vytvorené zmenou klímy boli vzaté do úvahy pri definícii znevýhodnených regiónov pri posudzovaní pridelovania finančnej pomoci.

22. Západný Balkán a juhovýchodná Európa. Vidiecke komunity a ekonomiky v krajinách západného Balkánu a juhovýchodnej Európy sú hlboko ovplyvnené politickou nestabilitou v regióne. Proces pristupovania k EÚ sa zastavil, čo spomaľuje proces politických reforiem. Rozvoj vidieka má pre vlády nízku prioritu. Naliehavo žiadame, aby EÚ oživila prístupové procesy v Európe, vrátane oveľa účinnejšej podpory procesov rozvoja vidieka.

23. Líderstvo v oblasti rozvoja vidieka. Uznávame dôležitú úlohu vedenia na všetkých úrovniach a medzi jednotlivými úrovňami. Sme si vedomí, že prvotná zodpovednosť za identifikáciu potrieb a poskytovanie riešenie spočíva v nás ako so subjektmi na vidieku. Avšak, vedenie v oblasti rozvoja vidieka zahŕňa kolektívnu akciu z miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovne, ktorá je charakterizovaná záväzkami, komunikáciou, spoluprácou a budovaním dôvery. Vyzývame občiansku spoločnosť, vlády a súkromný sektor, aby spolupracovali v budovaní kapacít, zdrojov a podpory na posilnenie prostredia, ktoré podnecuje inovatívne, udržateľné a zodpovedné vedenie, inšpirujúce a zapájajúce budúcich lídrov.

24. Siete občianskych spoločností. Európske a národné siete, ktoré viedli túto kampaň Európskeho vidieckeho parlamentu sú založené na princípoch miestnej úrovne a participatívnej demokracie. Ich členmi sú tisíce akčných skupín na regionálnej úrovni, miestnych združení, družstiev a ďalších štruktúr, ktoré poskytujú základné služby a podporu spolupráce medzi subjektmi na vidieku. Vyzývame vlády a Európske inštitúcie, aby rešpektovali nezávislosť mimovládnych organizácií a ich sietí a podporovali ich činnosť.

25. Partnerstvo medzi občianskou spoločnosťou a vládami. Sme presvedčení, že efektívny rozvoj vidieka požaduje otvorenú myseľ a inovatívne partnerstvo medzi občanmi a vládami, na základe rovnosti. Preto vyzývame dôležitých hráčov na vidieku, aby pozitívne spolupracovali s vládami; a vlády, medzinárodné inštitúcie a príslušné orgány štátnej správy, aby stanovili zmysluplné systémy konzultácií a spolupráce v rozhodovaní, s cieľom umožniť dôležitým hráčom na vidieku zúčastniť sa na tvorbe a realizácii politík a položiť pevné základy plnohodnotnej spolupráce medzi zúčastnenými stranami z vidieckych komunít a vlád na všetkých úrovniach.

26. Podporné prostredie. Vyzývame vlády, aby konali v duchu dôveryhodnej a otvorenej spolupráce s vidieckymi komunitami, uznávali ich právo na sebaurčenie; a poskytovali podporné prostredie pre právny systém, regulácie, správu a financie. Tento podporný

mechanizmus by zahŕňal pevný záväzok ku demokracii a právnenému štátu; súdržnosť medzi rôznymi aspektami a geografickými úrovňami politiky v celej oblasti vládnej podpory týkajúcej sa vidieckych oblastí; začlenenie vidieka do všetkých príslušných politik a programov; zjednodušený dizajn, citlivé a flexibilné využitie regulačných, daňových a finančných systémov pre podporu iniciatív jednotlivcov, mikropodnikov, malých a stredných podnikov, sociálnych podnikov, družstiev a i.; a dodržiavanie práv vidieckych komunít vo vytváraní medzinárodných zákonov a zmlúv.

27. Vzdelávanie. V meniacom sa svete, ľudia všade potrebujú neustále zvyšovať ich schopnosť prispôbiť sa a inovovať v sociálnej a ekonomickej oblasti. Z tohto dôvodu, vzdelávanie a celoživotné vzdelávanie, ktoré začína už v ranom detstve, má zásadné miesto vo vidieckych komunitách, nakoľko im umožňuje prekviatať, spolupracovať, vytvárať siete a pri tom sa plnohodnotne zapájať do vývojových procesov. Práve vzdelávanie má osobitný význam umožniť mladým ľuďom pochopiť príležitosti pre bohatý a úspešný život na vidieku, a tiež pre dosiahnutie a neustále obnovovanie zručností, ktoré sú potrebné pre participáciu občanov. Naliehame na vzdelávacie inštitúcie, aby zabezpečili efektívny prístup vidieckych komunít do vzdelávacieho procesu, vrátane dištančného vzdelávania a odbornej prípravy prispôbené realite života na vidieku.

28. Medzinárodné výmeny. Sme presvedčení, že pre dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja vidieka v rozšírenej Európe môže byť veľmi nápomocná urýchlená výmena osvedčených postupov medzi zúčastnenými stranami z vidieckych alebo národných vlád vo všetkých európskych krajinách a mimo nej. Východ a Západ môže rovnako prispieť v rámci týchto výmen. Preto voláme po naozaj celoeurópskom prístupe vo výmenných programoch, na základe spolupráce medzi vládami, mimovládnyimi organizáciami, medzinárodnými darcami a ďalších v rámci EÚ aj mimo nej. Hlavný podiel na tomto procese v Európe by mali mať Národné vidiecke siete pre rozvoj vidieka vo všetkých členských štátoch EÚ.

29. Advokácia a akcie. Žiadame siete Európskych mimovládnych organizácií, ktoré stáli pri realizácii druhého Európskeho vidieckeho parlamentu, aby viedli program advokácie a akcií na základe tohto manifestu v úzkej spolupráci so svojimi národnými členmi a všetkými ochotnými partnermi.

30. Naš záväzok. Sľubujeme vlastný trvalý záväzok k úsiliu o vízie a akcie uvedené v tomto Manifeste. Veríme, že vidiecke komunity, vlády a nadnárodné inštitúcie budú spolupracovať s cieľom dosiahnuť renesanciu vidieckych regiónov v Európe. S týmto presvedčením prehlasujeme, že celá Európa by mala žiť!

Vysvetlivka

Kampaň Európskeho vidieckeho parlamentu 2015 bola spolu-inciovaná troma európskymi mimovládnyimi organizáciami ERCA – European Rural Community Alliance, PREPARE Partnership for Rural Europe a ELARD - European LEADER Association for Rural Development. V rámci národných kampaní sa zhromaždili myšlienky z vidieckych komunít v 36 európskych krajinách; z národných konferencií či vidieckych parlamentov v mnohých z týchto krajín; a vrcholom bol trojdňový Európsky vidiecky parlament, ktorého sa zúčastnili účastníci

zo 40 krajín, spolu so zástupcami vlád a medzinárodných inštitúcií. Manifest bude tvoriť základ pre ďalšie kampane zo strany troch spolupracujúcich organizácií a ich národných partnerov.

Vidiecky parlament na Slovensku je členom PREPARE Partnership for Rural Europe ,
mbehanovska@stonline.sk, 00421 915 446 538

/

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

